

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 34, Şubat 2019, s. 393-401

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4822>

Dr. Öğretim Üyesi Tuba GÜNER EMÜL

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, tubaguner2007@gmail.com

Prof. Dr. Gülay BÖREKÇİ

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, gulayborekci@gmail.com

Öğr. Gör. Asiye UZEL

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, asiyeuzel@yahoo.com

SURİYE'DEN GÖÇLE GELEN KADINLARIN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDA BİLGİ DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Özet

Bu çalışma, Suriye'den göç ile gelen kadınların cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın örneklemi Şubat- Nisan 2016 tarihleri arasında Mersin'de bir kamu hastanesi polikliniklerine başvuran 220 Suriye'li kadından oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak hazırlanan anket formu türkçe bilen rehber aracılığıyla yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler ile değerlendirilmiştir. Çalışmamıza katılan Suriye'li kadınların yaş ortalaması 29.8 ± 9.4 'dür %42.3'ü üniversite mezunu, %50.5'i geniş aileye sahiptir. Kadınların %98.6'sı HIV/AIDS, %58.6'sı hepatit B, %32.7'si sfiliz, %28.6'sı gonera (bel soğukluğu) bildikleri belirlenmiştir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma ve tedaviye yönelik kadınların sadece %35.9'u cinsel ilişki sırasında kondom kullanması gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Göç, Kadın, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar.

¹ 2. Ege Gebelik ve Doğum kongresi, İzmir, 4-5-6 Mayıs 2016 tarihinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

THE EVALUATION OF THE KNOWLEDGE OF WOMEN FROM SYRIA WITH KNOWLEDGE OF SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES

Abstract

In this study, the women from the sexually transmitted emigrated from Syria was made in order to determine their level of knowledge about the disease. The sample of the survey descriptive February to April 2016 between Mersin Hospital out patient clinic consists of 220 Syrian women. Research data, a questionnaire prepared by the researchers benefiting from the literature were obtained through Turkish speaking guide. Data were analyzed by percentage analysis. The mean age of the women who participated in our study in the Syrian 29.8 ± 9.4 . 42.3% are university graduates, 50.5% has a large family. 98.6% of women with AIDS, hepatitis B is 58.6%, 32.7% of syphilis, 28.6% of Gonera, determined that they know. Prevention and treatment of sexually transmitted infections for women are determined only stated the need to use condoms during sexual intercourse is 35.9%.

Keywords: Syria, Migration, Women, Sexually Transmitted İnfection.

GİRİŞ

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH)'lar; genellikle kişiden kişiye cinsel temas aracılığı ile geçen ve önemli derecede mortalite, morbiditeye neden olan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu hastalıkların başlıca bulaşma yolu korunmasız cinsel ilişkidir. Bununla birlikte, gebelik sırasında anneden bebeğe, kan ve kan ürünlerinin transfüzyonu sırasında ya da bu ürünlerle temaslada bulaşma gerçekleşebilmektedir (Çalışkan, Çevik ve Ergün 2015:27-31; Öcal ve Börekçi 2008:30-36; Özdemir, Ayvaz. ve Poyraz 2003:10-14; Uzun ve Kışioğlu 2007:7-12)

Gonera, klamidy, sfiliz, trikomonas, genital herpes, hepatit B ve (Human Immunodeficiency Virüs: İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü)/ Acquired Immunodeficiency Syndrome: Edinilmiş Bağışıklık Yetersizliği Sendromu) HIV/AIDS en sık görülen cinsel yolla bulaşan hastalıklardır. Son yıllarda CYBH sıklığı tüm dünyada özellikle gelişmekte olan ülkelerde hızla artmaktadır. (Aksu.ve Sevil 2010:133-138; Demir ve Şahin 2014:19-24; Ekşi ve Kömürcü 2014:465-472; Siyez ve Siyez 2009:49-55). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2016 yılında yayınladığı verilere göre her gün bir milyondan fazla kişiye CYBE bulaşmakta, 536 milyon kişinin herpes simplex virus tip 2 ile yaşadığı tahmin edilmektedir. (World Health Organization (WHO). 2013). Bu artışa cinsel olgunluk yaşının küçülmesi, turizm sektörünün giderek gelişmesi, bazı hastalıkların tedavilerinin mümkün olması ile gelişen yalancı güven hissi gibi faktörler neden olmuştur. Bunlarla birlikte küresel bir sağlık sorunu olan savaş ve göçte CYBH'ların görülme sıklığını artıran en önemli risk faktörlerini oluşturmaktadır (Aksu ve Sevil 2010:133-138; Demir ve Şahin 2014:19-24).

Savaş, insanların kitleler halinde kendi ülkelerini terk ederek başka ülkelere göç etmelerine yol açmaktadır. Dünyada, savaş nedeni ile yerinden olmuş kişi sayısı yaklaşık 13,5 milyondur. Dünya ülkelerinde yaşayan insanların 2013 yılı ilk on ölüm nedeni incelendiğinde, "savaş" ın ilk on neden arasına girdiği ve ilk sırayı alan tek ülkenin komşumuz Suriye olduğu belirlenmiştir (Aygün, Gökdemir, Bulut, Yaprak ve Güldal 2016:6-12; Kılıç, Arslanyılmaz. ve Özbarış 2015:237-244).

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) 2014 tarihli verilerine göre; Suriye iç savaşında kendi ülkesini terk ederek Türkiye, Irak, Lübnan, Ürdün ve Mısır'a yerleşen 2.704.812 Suriyeli nüfusun %50'sinden fazlasını kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Kadınlar ve çocuklar savaş ve göç hareketlerinde en savunmasız grubu oluştururlar ve olumsuz etkiler en çok bu savunmasız gruplar üzerinde oluşur (https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3932/xfiles/turkiye_deki-suriyeli-kadınlar_-2014.pdf).

Kendi ülkelerindeki savaş nedeniyle yeterli beslenememe, temizlik için yeterli su bulamama gibi olumsuz koşulların yanında bir de savaşın psikolojik etkilerinden dolayı sağlık sorunu yaşayan Suriyeli göçmen kadınlar hem kadın hem de göçmen oldukları için cinsel taciz, tecavüz ve şiddete maruz kalabilmektedir. Mazlum-Der tarafından 2014'te hazırlanan raporda mağduriyet nedeniyle yapılan kısa süreli evliliklerin ve fuhuşun yaygınlaşmış olması nedeniyle istenmeyen gebelikler ve CYBH' ların artması önemli bir sorun olarak karşımıza çıktığını belirtmektedirler (Aksu ve Sevil 2010:133-138; Çevik 2016:80-83; Kılıç Arslanyılmaz ve Özbarış 2015:237-244, www. panel. stgm.org.tr).

Suriyeli göçmen kadınların CYBH konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları, doğru kaynaklardan bilgi almamaları gibi nedenler bu hastalıklarla mücadele etmekte zorluk yaşamalarına neden olabilir. Bu bağlamda Suriyeli göçmen kadınların CYBH konusundaki bilgilerini saptayıp ne tür hizmetlere gereksinimleri olduğunun saptanması bu hastalıkların önlenmesi ve var olan hastalıkların daha fazla probleme neden olmadan tedavi edilmeleri halk sağlığı açısından oldukça önemlidir (Kılıç, Arslanyılmaz ve Özbarış 2015:237-244).

MATERYAL VE METHOD

Araştırmanın Amacı:

Çalışmamızda CYBH için risk grubunu oluşturan Suriyeli göçmen kadınların CYBH konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma ile aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Suriyeli göçmen kadınların, bildikleri CYBH nelerdir?
- Suriyeli göçmen kadınların, bildikleri CYBH' ların bulaşma yolları nelerdir?
- Suriyeli göçmen kadınların, CYBH' lardan korunma ve tedaviye yönelik verdikleri cevaplar nelerdir?
- Suriyeli göçmen kadınların, CYBH' lar ile ilgili eğitim alma durumları nelerdir?

Araştırmanın Tipi:

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Mersin ilinde bulunan bir kamu hastanesinin polikliniklerinde 14 Şubat- 30 Nisan 2016 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 14 Şubat-30 Nisan 2016 tarihleri arasında Mersin ilinde bulunan bir kamu Hastanesi polikliniklerine başvuran Suriye'li kadınlardan oluşmaktadır. Örneklem seçimine

gidilmemiş, belirtilen evrenden çalışmayı kabul eden, 220 kadından elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacılar tarafından oluşturulan; literatürden yararlanılarak hazırlanan anket formu (Öcal ve Börekçi 2008: 30-36) sosyo demografik özelliklerini belirlemek için tanıtıcı özelliklerine ait sorular (yaş, medeni durum, eğitim durumu vb) ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi düzeylerini belirlenmesine yönelik sorulardan oluşmaktadır. anket formu; tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik 11, CYBH (isimleri, bulaşma yolları, tedavi yöntemleri bilme durumları vb.) ile ilgili 10 soru olmak üzere toplam 21 sorudan oluşmuştur.

Veri Toplama Şekli

Anket formu türkçe bilen rehber aracılığıyla kadınlardan sözel izin alınarak, yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Her bireye yaklaşık 15-20 dakikalık süre ayrılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS (V. 13,5; SPSS INC.2002, Lead Technology) paket programı ile değerlendirildi. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya katılan kadınlara anket doldurulmadan önce araştırmanın amacı Türkçe bilen rehber aracılığı ile açıklanmış, araştırmaya katılımın gönüllü olduğu belirtilerek sözel ve yazılı izin alınmıştır. Araştırmacılar ile katılımcılar arasında herhangi bir çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

BULGULAR

Tablo 1. Kadınların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler	n	%
Yaş (Ort±SS) 29.8±9.4		
18-24 yaş	72	32.7
25-30 yaş	61	27.7
31 yaş ve üzeri	87	39.6
Öğrenim Durumu		
Okur yazar değil	6	2.7
Okur yazar/İlköğretim	59	26.8
Ortaöğretim	62	28.2
Üniversite	93	42.3
Aile tipi		
Çekirdek	109	49.5
Geniş	111	50.5
Evli olma durumu		
Evet	162	73.6
Hayır	58	26.4
Türkiye'de yaşama süreleri		
1-3 yıl	145	65.9
4-6 yıl	75	34.1

Çalışmamıza katılan Suriyeli kadınların yaş ortalaması 29.8 ± 9.4 ve %39.8' si 31 ve üzeri yaş grubunda, %42.3'ü üniversite mezunu, %50.5'i geniş aileye sahiptir. Kadınların %73.6'sı evli olup, %65.9'u Türkiye'ye de bulunma süresi 1-3 yıl aralığında olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Kadınların CYBH Bilme Durumlarının Dağılımı

CYBH	n	%
Gonera (Bel soğukluğu)	63	28.6
Sfiliz (Frengi)	72	32.7
Herpes simplex	28	12.7
Trikomanas	5	2.2
Klamidya	14	6.3
Hepatit B	125	56.8
HIV/AIDS	217	98.6

Tablo 2'de kadınların CYBH bilme durumları incelendiğinde; %98.6'sı HIV/AIDS, %58.6'sı hepatit B, %32.7'si sfiliz (frengi), %28.6'sı gonera (bel soğukluğu), %12.7' si de herpes simplex bildikleri belirlenmiştir.

Tablo 3. Kadınların CYBH Bulaşma Yolları İle İlgili Bilgi Durumlarının Dağılımı

CYBH Bulaşma Yolları*	n	%
Cinsel ilişki ile	200	90.9
Kan yolu ile	157	71.3
Anne karnında bebeğe	123	55.9
Anne sütü ile	22	10.0

*Birden fazla cevap verilmiştir

Tablo 3'te kadınların CYBH bulaşma yolları ile ilgili bilgi durumları incelendiğinde %90.9'u cinsel ilişki, %71.3'ü kan yolu ile, % 55.9'u da anne karnında bebeğe bulaştığını bildikleri saptanmıştır.

Tablo 4. Kadınların CYBH Korunma ve Tedaviye Yöneli Verdikleri Cevapların Dağılımı

	n	%
Bir önlem almaya gerek yok, hastalığa yakalanınca tedavi olunur	7	3.1
Cinsel ilişki sırasında kondom kullanılmalı	79	35.9
RİA cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucudur	24	10.9
Antibiyotikler cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur	38	17.2
Eşler birlikte tedavi edilmelidir	132	60.0
Sadece kadının tedavi edilmesi yeterlidir	15	6.8

Kadınların CYBH korunma ve tedaviye yönelik verdikleri cevaplarının dağılımı Tablo 4' te verilmiştir. Kadınların %60'ı eşlerin birlikte tedavi edilmesi gerektiğini, %35.9' u cinsel ilişki sırasında kondom kullanılması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Kadınların sadece %3.1'inin CYBH yönelik bir önlem almaya gerek yok, hastalığa yakalanınca tedavi edileceğini ifade ettikleri saptanmıştır.

Tablo 5. Kadınların CYBH İle İlgili Eğitim Alma Durumlarının Dağılımı

CYBH Konusunda Eğitim Alma Durumları	n	%
Eğitim alma durumu		
Evet	133	60.4
Hayır	87	39.6
Eğitimi Kimden Aldıkları		
Aile	104	78.1
Arkadaş	35	26.3
Sağlık personeli	88	66.1
Basın yayını	77	57.8

Kadınların %60.4'ü CYBH konusunda eğitim aldıkları, eğitim alan kadınların %78.1'i aileden, %66.1'i sağlık personelinin eğitim aldıklarını ifade ettikleri saptanmıştır. Kadınlara bilgiyi kimden almak istedikleri sorulduğunda %85.9' unun sağlık personelinin almak istedikleri belirlenmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Göç toplumların sosyo-kültürel, ekonomik, politik yapısı ile doğrudan ilişkili olan ve insanlık tarihinin bütün dönemleri boyunca varolan bir olgudur. Dünya nüfusunun %3'ten az bir bölümü, yani yaklaşık 190 milyon kişi doğdukları ülke dışında yaşamaktadır. Savaş nedeni ile göç etmek zorunda kalan kadınların sağlık sorunları, sığındıkları ülkede yaşayan diğer kadınlara göre daha fazladır. Gelişmekte olan ülkelerdeki göç eden kadınların, istenmeyen gebelikler ve ev içi şiddete karşı daha yüksek risk altında olduğu vurgulanmaktadır. Buna ek olarak kadınlar ve çocuklar, cinsel istismar, CYBH ve cinsel şiddet riski altındadır (Çalım, Kavlak ve Sevil 2012:11-19).

Araştırmada yer alan kadınların yaş ortalaması 29.8±9.4 olarak belirlenmiş olup %42.3'ünün de üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. AFAD 2014 yılında Suriyeli kadınlara yönelik saha araştırması raporuna göre %44.3'ü 19-54 yaş grubu aralığında, bununla birlikte %16.2' si lise ve üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir (<https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/80>). Bizim çalışmamızda Suriyeli kadınların eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda kadınların CYBH en fazla bilinenin ilk sırada HIV/AIDS, ikinci sırada hepatit B, üçüncü sırada ise sfiliz (frengi) olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde üniversite öğrencilerine yönelik Uzun ve Kişioğlu'nun (2007) yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin en fazla bildikleri CYBH'nin AIDS, Öcal ve Börekçi'nin (2008) yaptıkları çalışmada da en fazla bilinenin HIV/AIDS olduğu saptanmıştır. Özalp, Tanır, Ilgın, Karataş, Ilgın'nın (2012) yaptığı çalışmada en fazla bilinen hastalığın HIV/AIDS olduğu belirlenmiştir. Filiz, Topallı, Topsever,

Görpelioglu'nun (2004) üniversite öğrencilerine yönelik araştırmalarında da en çok bilineni yine HIV/AIDS olduğu belirlenmiştir.

CYBH'da en çok bilinen hastalığın HIV/ AIDS olması diğer hastalıklardan farklı olarak tedavisinin olmaması ve ölümlü sonuçlanması, bu enfeksiyonu önemli kılmış olabilir, bununla birlikte bu hastalığın diğer hastalıklara oranla medyada daha geniş biçimde vurgulanmış olmasındanda kaynaklanabilir.

Suriyeli kadınların CYBH bulaşma yolları ile ilgili bilgi durumları incelendiğinde %90.9'u cinsel ilişki, %71.3'ü kan yolu ile, % 55.9'u da anne karnında bebeğe bulaştığını bildikleri saptanmıştır. İbrahim ve İdris'in (2014) Suriyeli üniversite öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Öcal ve Börekçi'in (2008) genelev kadınlarına yönelik yaptıkları çalışmada bulaşma yollarının en çok cinsel ilişki ve kan yolu olduğunu, Elkin'in (2015) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada da öğrencilerin cinsel ilişki ve kan yolu ile bulaşın olduğunu bildikleri belirlenmiştir. Bu bulgular araştırmamızın bulgularını desteklemektedir.

Çalışmamızda kadınların %60'ı eşlerin birlikte tedavi edilmesi gerektiğini, %35.9' u cinsel ilişki sırasında kondom kullanılması gerektiğini ifade ettikleri saptanmıştır. Elkin'in (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin korunmada kondom kullanılması gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca çalışmamızda eşlerin birlikte tedavi edilmesinin düzeyi yüksek (%60) bulunmuştur. Bu durum kadınların sağlıklarını CYBH'lara karşı korumaya yönelik önemli ve olumlu bir bulgudur. Fakat çalışmamızda korunmaya yönelik kondom kullanılması gerektiğinin yüzdesi daha düşük bulunmuş, bu durum kadınların farklı kültürel özelliklerinden ya da ülkelerinde korunmaya yönelik kondomun daha az vurgulanmış olması ile ilişkilendirilebilir.

Kadınların %60.4'ü CYBH'lar konusunda eğitim aldıkları, eğitim alan kadınların %78.1'i aileden, %66.1'i sağlık personelinde aldıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise eğitim alınan kaynakların daha çok medya ve arkadaş çevresi olduğu saptanmıştır (Elkin, 2015; Öcal ve Börekçi, 2008; Özalp ve ark. 2012; Özdemir ve ark. 2003; Pınar, Doğan, Ökdem, Algier ve Öksüz 2009). Türkiye'de yapılan çalışmalardan farklı olarak Suriyeli kadınların daha çok bilgiyi aileden ve sağlık personelinde aldıkları görülmektedir. Sağlık personelinde eğitim almaları oldukça olumlu bir sonuç olarak bulunmuştur. Bu durumunkadınların farklı sosyo kültürel özelliklere sahip olmaları ve çalışmamızdaki kadınların neredeyse yarıya yakınının üniversite mezunu olması ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Bununla birlikte çalışmamızda kadınlara CYBH ile ilgili bilgiyi kimden almak istedikleri sorulduğunda %85.9' unun sağlık personelinde almak istedikleri saptanmıştır. Bu bağlamda kadınların sağlık personeline başvurarak bilgi almak istemeleri beklenmekle birlikte sağlık personeline bu anlamda fazlaca görev düşmektedir. Özellikle sağlık personeli olarak hemşirelerin göçmen kadınlarının özelliklerini bilmeleri bu kadınların sağlık gereksinimlerini belirlemede ve bakım hizmetini sunmada önemli katkılar sağlayacaktır. Araştırma kapsamındaki kadınların CYBH konusunda daha fazla bilgiye ihtiyaç duydukları belirlenmiş olup kadınların sağlık personelinde eğitim almaya istekli oldukları da dikkat çekmiştir. Toplumda CYBH'ın yayılmasını önlemek için riskli grupların belirlenmesi, korunmaya yönelik sağlık personeli tarafından sürekli eğitim programların düzenlenmesi bu konuda önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (2014). Erişim: 27.12.2015. Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar raporu, 2014, <https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/80>
- Aksu, H., Sevil, Ü. (2010). Göç ve kadın sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3, 133-138.
- Aygün, O., Gökdemir, Ö., Bulut, Ü., Yaprak, S., Güldal, D. (2016). Bir toplum sağlığı merkezi örneğinde sığınmacı ve mültecilere verilen birinci basamak sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi. *tjfm&pc*, 1, 6-12.
- Çalım, İ. S., Kavlak, O., Sevil, Ü. (2012). Evrensel bir sorun: Göç eden kadınların sağlığı ve sağlık hizmetlerinde yaşanan dil engeli. *Sağlık ve Toplum* 2, 11-19.
- Çalışkan, T., Çevik, C., Ergün, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi *Balıkesir Sağlık Bil Dergisi*, 4, 27-31.
- Çevik, A. S. (2016). Suriye'den Türkiye'ye göçün etkileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 80-83.
- Demir, G., Şahin, K. T. (2014). Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgileri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 4, 19-24.
- Ekşi, Z., Kömürcü, N. (2014). Knowledge level of university students about sexually transmitted diseases. *Procedia- Social and Behavioral Sciences* 122, 465-472.
- Elkin, N. (2015). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgilerinin araştırılması. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.*, 8 (1), 1-14.
- Filiz, M. T., Topallı, R., Topsever, P., Görpelioğlu, S. (2004). Karamürsel denizcilik yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgileri, tutumları ve cinsel davranışları. *T Klin J Med Sci.*,24, 345-349.
- İbrahim, N., İdris, A. (2014). Hepatitis B Awareness among Medical Students and Their Vaccination Status at Syrian Private University. *Hindawi Publishing Corporation Hepatitis Research and Treatment*, 12, 1-7.
- Kılıç, M., Arslanyılmaz, M., Özbarış, B.Ş. (2015). Savaş ve çatışma ortamında kadın sağlığı. *STED*, 24, 237-244.
- Öcal, Ç. B., Börekçi G. (2008). Genelev kadınlarının cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.*, 1, 30-36.
- Özalp, S., Tanır, M. H., Ilgın, H., Karataş, A., Ilgın, B. (2012). Eskişehir Osmangazi üniversitesi tıp ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve aile planlaması konusundaki bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Düzce Tıp Dergisi*, 14, 18-21.
- Özdemir, L., Ayvaz, A., Poyraz, Ö. (2003). Cumhuriyet üniversitesi öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri. *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 25, 10 – 14.
- Pınar, G., Doğan, N., Ökdem, Ş., Algier, L., Öksüz, E. (2009). Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları. *Tıp Araştırmaları Dergisi*, 7, 105 -113.
- Siyez, M.D. Siyez, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Türk Üroloji Dergisi*, 35, 49-55

Suriye'den Göçle Gelen Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Durumlarının Değerlendirilmesi

- Uzun, E., Kışioğlu M. (2007). Bir meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili bilgi durumları. *S.D.Ü. Tıp Fak. Derg.*, 14, 7-12.
[www.http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/m/a/mazlumder-kamp-disinda-yasayan-suriyeli-kadin-siginmacilar-raporu.pdf](http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/m/a/mazlumder-kamp-disinda-yasayan-suriyeli-kadin-siginmacilar-raporu.pdf) Erişim tarihi: 10.07.2016.
- World Health Organization (WHO). 2013. Sexually transmitted infections (STIs) http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/82207/1/WHO_RHR_13.02_eng.pdf (Erişim Tarihi; 12.10.2018).